

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
НАЗИВ ФАКУЛТЕТА

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Станојевић, Миле, Ненад
Датум и место рођења	14.06.1993. Лесковац

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Социологија
Звање	Дипломирани социолог
Година уписа	2012.
Година завршетка	2016.
Просечна оцена	9,19

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Социјални рад
Звање	Мастер социјални радник
Година уписа	2016.
Година завршетка	2017.
Просечна оцена	9,71
Научна област	Социјални рад
Наслов завршног рада	"Социјална инклузија ромске деце у основним школама у Нишу"

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Филозофски факултет
Студијски програм	Социологија
Година уписа	2017.
Остварен број ЕСПБ бодова	140
Просечна оцена	9,69

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	«Културни и социјални капитал породице као фактори образовног постигнућа деце: студија случаја средошколаца из југоисточне Србије»
Име и презиме ментора, звање	Др Немања Крстић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Нишу
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	8/18-01-002/23-034, 22. 05. 2023. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	235
Број поглавља	7
Број слика (шема, графика)	/

Број табела	Докторат садржи 6 табела
Број прилога	Докторат садржи 3 прилога

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Stanojević, N. (2024). Socijalni kapital porodice kao izvor nejednakosti u obrazovanju. <i>Sociologija</i>, vol. LXVI, no 3. str. 389-406 https://doi.org/10.2298/SOC2403389S</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>У раду се истражује на који начин социјални капитал породице утиче на неједнакости у образовању. Представљају се и анализирају три најзначајније теорије социјалног капитала: Бурдијеова, Колманова и Патнамова. Дају се значајни увиди о улози социјалног капитала породице у образовању кроз упоредну анализу наведених теорија и истицања линија (дис)континуитета међу њима, уз емпиријске налазе из истраживања која се баве овим питањем. Истиче се да се не сме previdети да на могућности ученика у образовном систему утичу и њихове породице преко веза које успостављају са широм заједницом, али и односима који постоје унутар ње. Аутор закључује да се елементи сва три теоријска приступа социјалном капиталу могу користити у контексту истраживања образовања из визуре породица, те да је могућа и синтеза ових приступа.</p>	M23
2	<p>Станојевић, Н. и Јовановић, Н. (2020). Социјална ексклузија ромских ученика у основним школама у Нишу. Годишњак за социологију XVI/25 (2020), стр. 61-75 https://doi.org/10.46630/gsoc.25.2020.03</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p> <p>У овом раду аутори се баве социјалном ексклузијом као битним фактором образовног постигнућа. Врло исцрпно се представља нормативни оквир инклузије ромских ученика у српски образовни систем, али и широк дијапазон проблема са којима се ови ученици свакодневно сусрећу у образовним институцијама. Указује се на бројне проблеме због којих је отежано подизање њиховог образовног нивоа, али се не остаје само на теоријској равни, већ се даје пример стања у нишким основним школама. Указано је да и поред нормативног оквира који би требало да гарантује једнаку доступност образовања ромској популацији и да спречи дискриминацију и даље постоји изражена социјална дистанца и да ромски ученици нису довољно интегрисани у вршњачке групе.</p>	M52
3	<p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидат Ненад Станојевић испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

Кандидат је положио све испите и испунио све обавезе предвиђене студијским програмом. Такође, кандидат има објављен рад уско повезан са садржајем докторске дисертације у којем је првопотписани аутор, као и рад у часопису који издаје факултет Универзитета у Нишу и у којем је првопотписани аутор. Оба рада су наведена у претходној секцији (Приказ научних и стручних радова кандидата).

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Дисертација садржи две генералне целине. Прву целину чине три поглавља која су оријентисана на друштвену контекстуализацију и теоријско ситуирање проблема дисертације. Другу целину чине два поглавља која представљају методолошко утемељење истраживања и дубинску анализу добијених података. Поред ове две целине, докторат садржи „Увод”, „Дискусију” и „Закључак”.

„Увод” се критички бави почетним питањем улоге образовања у друштву, које се кратко разматра кроз поставке неколико најзначајнијих теорија, да би се конкретизовало кроз везу образовање и породице различитим у друштвеним контекстима.

У првом поглављу (другом делу) дисертације се врши прва синтеза теоријских концепата („друштво знања”), структурних датости (карактеристике тржишта рада), демографских трендова (образовном структуром становништва, са посебним акцентом на високообразоване), и вредносних оријентација (једнаке шансе за образовање; образовне аспирације младих). Ово поглавље се конкретизује кроз сагледавање доступности

образовања кроз различите форме друштвених неједнакости присутних у скорој историји српског друштва. Ту се такође користе релевантни теоријски концепти, а анализа се креће од међународног нивоа, преко националног и завршава се на регионалном.

Након што је теоријски установљен, и контекстуално утемељен основни проблем дисертације, у наредна два поглавља се разматрају теорије и приступи културном и социјалном капиталу. У 3. поглављу се критички и компаративно разматрају Бурдијеова теорија културног капитала као инструмента за разумевање репродукције образованих неједнакости, Бернштајнова концепција језичких кодова као основе за усвајање релевантног знања, Димађово схватање партиципације у високој култури као канала социјалне мобилности, Јагеров механизам деловања културног капитала на образовни успех деце, као низа других истраживања (Саливан, Бругман, Фан, Тан итд.) у којима је показана операционализација ових и других концепата. У наредном делу се након историје концепта социјалног капитала, компаративно и критички излажу најзначајнији приступи, а то су схватања Пјера Бурдијеа, Џејмса Колмана и Роберта Патнама. Значајан допринос овог дела дисертације се огледа у томе што из компаративне анализе произилазе разматрања сличности између различитих теорија, анализа предности узетих појединачно, али и скицирање њихове интеграције, која је касније у раду и тестирана.

Четврто поглавље одређује предмет, циљеве, истраживачка питања, узорак и друштвену и научну релевантност теме истраживања. Централни делови овог поглавља су „Метод” и „Узорак”. У делу насловљеном „Метод истраживања” кандидат одређује студију случаја као истраживачку стратегију свог рада, која у себи као основне технике прикупљања података има интервју и анализу званичних докумената. Како сам интервју као техника има већу експлоративну функцију у раду, кандидат посебно анализира ову технику и преко ње дефинише одређене задатке истраживања. Узорак истраживања је пак прецизно уоквирен преко географске димензије (Југоистична Србија), броја случајева (20 ученика/ца са својом породицама), организованих према критеријуму школе (различити типови средњих школа) и постигнутог успеха (у свакој школи по један ученик/ца са изузетним и исподпросечним успехом).

Централни и најобимнији део дисертације је поглавље које се односи на резултате истраживања. Поглавље је организовано тако да се најпре контрастно представљају сви случајеви - за сваку школу ученик/ца са изузетним и slabим постигнућем. Сваки случај садржи информације о броју чланова породице, образовању и занимању родитеља, са првим степеном интерпретације података учињеним на линији обима капитала. Интерпретација је даље организована управо кроз типове капитала којима породице ученика располажу. Најпре се говори о културном капиталу кроз његове три димензије: 1) отеловљеном (додатно операционализованим кроз димензије образовног етоса, тј. интринзичног, инструменталног, или негативног вредновања образовања, другом димензијом етоса израженом кроз аспирације, и трећом одређеном преко језичког кода); 2) опредмећеном, или објективизираним димензијом капитала која је анализирана преко поседовања књига, инструмената и сл. али и школске опреме; и 3) институционалном димензијом која је изражена преко формалног образовања родитеља. Анализа културног капитала је у раду допуњена и заокружена делом посвећеном културној партиципацији. На трагу теорије социјалног капитала Џејмса Колмана је организована анализа следећег дела дисертације. Стога је социјални капитал третиран као социјални капитал унутар породице (који је истраживан преко индикатора породичне структуре, односа у породици и разговора о образовним перспективама) и социјални капитал ван породице (испитан преко родитељских социјалног круга, познанстава и веза, типова њиховог односа са школом, као и ваннаставним активностима ученика/ца). Део „Дискусија” је успешно реализован аналитичко-истраживачки циљ да се повежу многобројне димензије и поддимензије детаљно испитане и презентоване у „Анализи резултата”. У „Закључку” се експлицитно повезују коришћени теоријски концепти са резултатима истраживања, као и показивање њихове хеуристичке вредности у контексту дефинисаних истраживачких задатака.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У Пријави докторске дисертације кандидат је навео један општи циљ и неколико специфичних, од којих не одступа ни у изради дисертације. Општи циљ рада је упоредна анализа социјалног и културног капитала породице као фактора образовног постигнућа деце. Неки од специфичних циљева су: 1. Утврдити на који начин породични капитали утичу на образовни успех деце; 2. Испитати који од два капитала породице је значајнији за образовно постигнуће деце, чиме ће се установити који теоријски приступ је адекватнији у објашњењу образовног постигнућа ученика; 3. Идентификација најзначајније димензије културног капитала и најзначајније димензије социјалног капитала у објашњењу образовног успеха, што ће омогућити боље разумевање могућности примене ових теоријских приступа у објашњењу образовних неједнакости; 4. Откривање да ли је могуће анулирати неодговарајући утицај ових капитала породице на образовни успех деце; односно, на који начин ученици могу остварити успех у образовању ако њихове породице немају релевантне капитале.

Сви циљеви истраживања су у потпуности испуњени и одговорено је на сва постављена истраживачка питања. Компаративном анализом издвојених димензија културног и социјалног капитала између случајева са ученицима различитог образовног постигнућа дошло се до увида о механизмима функционисања истраживаних

капитала, значаја појединачних димензија, као и самих капитала.

Истраживање показује да су културни и социјални капитал породице битни предиктори образовног постигнућа ученика, те да су све анализирани димензије обе врсте капитала значајне детерминанте школског успеха средњошколаца из југоисточне Србије. Као најзначајнија димензија културног капитала по којој се разликују две групе ученика је културна партиципација, а најзначајнија димензија другог истраживаног капитала је социјални капитал унутар породице.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Главни допринос дисертације је емпиријско испитивање улоге капитала породица (културног и социјалног) као посредног фактора (ре)продукције образовних неједнакости. Како је једно од главних теоријских полазишта теоријско-емпиријски рад Пјера Бурдјеа који је показао да су образовне неједнакости један од најзначајнијих друштвених механизма (ре)продукције друштвених неједнакости, значај научног доприноса је утолико шири. Други аспект научне релевантности се огледа у прецизном разлагању значаја који на практичном нивоу има културни капитал за опремљеност ученика за успех у школи. Културни капитал, анализиран у његовој комплексности, показује се као фактор који утиче на учениково вредновање образовања, аутономност у образовном процесу, језичку компетентност, мотивисаност и каријерну перспективу. Другим речима, научно вредан налаз дисертације јесте да различит обим културног капитала породице ученика на различит начин детерминише образовну и каријерну трајекторију ученика. Тако, ученици чије породице располажу великим обимом културног капитала показују: интринзично вредновање образовања; јасно формулисане професионалне аспирације; диференцираније језичке компетенције; већу аутономију у реализацији школских задатака; као и изразитију мотивисаност и отвореност за шире аспекте образовања (неформално образовање и културна партиципација). Овај аспект дисертације је продубљен контекстуализацијом капитала у шири друштвени простор одређен типом насеља у којем ученици живе као и типом школе коју похађају, као структурним елементима.

Трећи аспект научне вредности дисертације припада анализи значаја социјалног капитала унутар и изван породице на постигнуће ученика и ученица. У овој области имамо допринос научном знању које је мањим делом покривено из социолошке перспективе. Наиме, од установљеног негативног утицаја једнородитељских породица на школски успех, преко сазнања о повезаности између интензитета садржаја релевантног за образовно поље у породичним разговорима и образовног успеха деце, па све до активног/пасивног/дистанцираног односа родитеља са школом и његовог утицаја на перцепцију важности школе код деце.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидат је показао самосталност у научном раду у свим корацима израде дисертације.

1. Самосталност у дефинисању социолошки релевантног проблема истраживања;
2. Самосталност у избору релевантне литературе која се односи на изабрани истраживачки проблем;
3. Самосталност у анализи и критичком сагледавању предности и недостатака одабраних теоријских концепата, као и изградњи сложене концептуалне схеме;
4. Самосталност у одабиру адекватне методологије, која је довела до релевантних података;
5. Самосталност у изналажењу решења за проблеме у реализацији истраживања - преговори са представницима школа, невољност одређених категорија учесника да се прикључе истраживању итд.
6. Самосталност у доследно изведеним анализама података и креативном интерпретацијом која је у континуитету реферисала на теоријска полазишта.

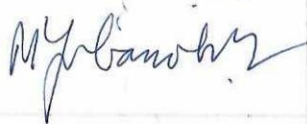

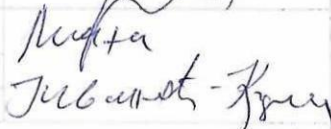
Стога је дисертација логички кохерентно структурисана, методолошки добро организована, а закључци емпиријски утемељени и теоријски доследно изведени.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу анализе и позитивне оцене квалитета докторске дисертације: научног доприноса и релевантности теме, и самосталности у научном раду на тези «Културни и социјални капитал породице као фактори образовног постигнућа деце: студија случаја средњошколаца из југоисточне Србије» кандидата Ненада Станојевића, Комисија предлаже ННВ Филозофског факултета у Нишу, као и Научно-стручном већу за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу да прихвати извештај о оцини урађене докторске дисертације и да кандидату одобри јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовању Комисије	818-01-2/25-23	
Датум именовања Комисије	11. 03. 2025.	
Р. бр	Име и презиме, звање	Потпис

1.	Др Милош Јовановић, доцент	председник	
	Социологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Немања Крстић, доцент	ментор, члан	
	Социологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Наталија Јовановић, редовна професорка	члан	
	Социологија (Научна област)	Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	Др Милена Јовановић Крањец, доценткиња	члан	
	Социологија (Научна област)	Економски факултет Универзитета у Крагујевцу (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

..... 08.04.2025. у Нишу.